

System Certyfikacji

**ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ
W PRODUKCJI BIOPALIW I BIOPEŁNÓW**

INSTYTUT NAFTY I GAZU
Państwowy Instytut Badawczy

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 2 z 17

**Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy –
różnorodność biologiczna**

Opracowano w Instytucie Nafty i Gazu

System KZR INiG-PIB/5

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 3 z 17

Spis treści

Spis treści	3
1. Wprowadzenie	4
2. Powołania normatywne	5
3. Definicje	5
4. Opis i wymagania	5
4.1 Lasy pierwotne i inne grunty zalesione	6
4.2. Obszary wyznaczone do celów ochrony przyrody	6
4.3. Obszary trawiaste o wysokiej bioróżnorodności	8
5. Sposób obliczenia	9
6. Weryfikacja zgodności	9
6.1.3 Nienaturalne obszary trawiaste o wysokiej bioróżnorodności	16
7. Lista kontrolna	17
8. Literatura	17

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014
		Strona 4 z 17

1. Wprowadzenie

Dokument zawiera wymagania Systemu KZR INiG-PIB związane z ochroną różnorodności biologicznej. Wymagania te stanowią wytyczne dotyczące zrównoważonego sposobu produkowania, przetwarzania, transportu i stosowania surowców i półproduktów do produkcji biopaliw i biopłynów.

Według Systemu KZR INiG-PIB, biopaliwa i biopłyny nie powinny być produkowane z surowców uprawianych i zbieranych z terenów o wysokiej bioróżnorodności. Zgodnie z dyrektywą 2009/28/WE (RED) są to tereny, które w dniu 1 stycznia 2008 roku lub później miały jeden z następujących statusów, niezależnie czy posiadają go nadal:

- a) lasy pierwotne i inne zalesione grunty;
- b) obszary wyznaczone do określonych celów ochrony przyrody;
- c) obszary trawiaste o wysokiej różnorodności biologicznej.

W przypadku obszarów trawiastych o wysokiej różnorodności biologicznej, Komisja zamierza ustalić kryteria i zakresy geograficzne w celu ustalenia, które obszary trawiaste będą zakwalifikowane jako użytki zielone o wysokiej bioróżnorodności.

Dla obszarów ochrony przyrody możliwe są odstępstwa, opisane w punkcie 4.2.

Wszystkie wymagania zawarte w tym dokumencie dotyczą producentów rolnych będących uczestnikami Systemu KZR INiG-PIB. Producenci rolni, którzy otrzymują dopłaty bezpośrednie, zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 73/2009 są zobowiązani do przestrzegania zasady wzajemnej zgodności, w związku z tym muszą spełniać wymogi i standardy takie jak ochronę gleb i wód, siedlisk ptaków, przestrzegać dobrych praktyk rolniczych i zarządzania itp. rolnych i środowiskowych (więcej informacji w dokumencie System KZR INiG-PIB/6/ Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – wymogi i normy w dziedzinie rolnictwa i ochrony środowiska). Zarówno rolnicy objęci jak i nie objęci systemem dopłat bezpośrednich są zobowiązani do przedstawienia dowodów na zgodność z kryteriami zrównoważonego rozwoju związanych z ochroną różnorodności biologicznej. Jeśli na terenie Wspólnoty występują rolnicy, dostarczający surowce do produkcji biopaliw lub biopłynów, lecz nie są oni objęci systemem kontroli UE, konieczne jest kontrolowanie spełnienia przez nich wszystkich wymagań Systemu KZR INiG-PIB.

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 5 z 17

2. Powołania normatywne

System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów, został szczegółowo opisany w dokumentach, o których mowa poniżej. Dokumenty te są ze sobą ściśle powiązane i należy je traktować łącznie.

System KZR INiG-PIB /1/ Zasady ogólne

System KZR INiG-PIB /2/ Definicje

System KZR INiG-PIB /3/ Powiązanie z ustawodawstwem krajowym

System KZR INiG-PIB /4/ Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – tereny zasobne w pierwiastek węgla

System KZR INiG-PIB /6/ Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – wymogi i normy w dziedzinie rolnictwa i ochrony środowiska

System KZR INiG-PIB /7/ Wytoczne w zakresie sposobu prowadzenia systemu bilansu masy

System KZR INiG-PIB /10/ Wytoczne dla audytora i prowadzenia audytu

Zakres wyżej wymienionych dokumentów systemowych KZR INiG-PIB opiera się na następujących dokumentach:

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE

EN 16214-3 Sustainably produced biomass for energy applications – Principles, criteria, indicators and verifies for biofuels and bioliquids – Part 3: Biodiversity and environmental aspects.

3. Definicje

System KZR INiG/2/ Definicje

4. Opis i wymagania

Kryteria zrównoważonego rozwoju wprowadzone dyrektywą 2009/28/WE (RED) obejmują wyłączenie z upraw surowców do produkcji biopaliw i biopłynów, obszarów pierwotnych i innych wyznaczonych do celów ochrony przyrody oraz terenów trawiastych o wysokiej wartości różnorodności biologicznej. Dyrektywa RED dopuszcza wyjątki umożliwiające pozyskiwanie surowców z terenów wyłączonych, pod warunkiem spełnienia odpowiednich

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014
		Strona 6 z 17

wymogów. Zalicza się do tego pastwiska, obszary wyznaczone, których charakter wymaga ingerencji człowieka, z jednoczesnym zachowaniem określonych, dla danego obszaru celów, z zakresu ochrony przyrody.

Z określonymi „statusami gruntu” (*System KZR INiG/2/Definicje*) wiąże się termin referencyjny, tj. 1 stycznia 2008 roku, stanowiący punkt odniesienia do wykazania wystąpienia, lub nie, zmiany sposobu użytkowania gruntu, w wyniku której nastąpiła lub nie, zmiana „statusu gruntów”, określonych na mocy dyrektywy RED. Przez „zmiany sposobów użytkowania gruntów” należy rozumieć zachodzące zmiany w odniesieniu do statusu powierzchni gruntu. Przykładowo, zmiana z pastwiska na pola uprawne stanowi zmianę sposobu użytkowania gruntów, w odróżnieniu do przejścia od uprawy jednej rośliny (takiej jak kukurydza) na inną (jak rzepak).

Pola uprawne obejmują także grunty odłogowane (pozostawione odłogiem do pięciu lat). Zmiana rodzaju prowadzonej gospodarki rolnej, formy upraw lub nawożenia obornikiem nie jest uznawana za zmianę w użytkowaniu gruntów.

4.1 Lasy pierwotne i inne grunty zalesione

Biopaliwa i biopłyny, nie mogą pochodzić z surowców uzyskanych z terenów o wysokiej wartości bioróżnorodności, czyli terenów, które posiadały status lasu pierwotnego lub innych zalesionych gruntów w dniu 1 stycznia 2008 r. lub po tej dacie, niezależnie od tego czy posiadają go nadal. Status lasu pierwotnego i innych zalesionych gruntów, posiadają tereny, gdzie nie istnieją widoczne ślady działalności człowieka, a procesy ekologiczne nie zostały w istotny sposób zaburzone.

Producenci rolni muszą udowodnić, że teren, z którego zebrano surowce do produkcji biopaliw lub biopłynów nie posiadają statusu lasów pierwotnych i innych terenów zalesionych (np. lasy naturalne). Przykład wystarczających dowodów przedstawiono w punkcie 6.1.1. Np. wypis z rejestru gruntów (zawierający informacje o planie zagospodarowania terenu) lub zdjęcie lotnicze terenu przedstawiające uprawę. Aby udowodnić, że teren nie był lasem pierwotnym po 1 stycznia 2008 r. data wypisu z rejestru gruntów (zawierającego informacje o przeznaczeniu gruntów) musi odnosić się do tej daty.

4.2. Obszary wyznaczone do celów ochrony przyrody

Biopaliwa i biopłyny, nie mogą pochodzić z surowców uzyskanych z terenów, które były obszarami chronionym w dniu 1 stycznia 2008 r. lub po tej dacie, bez względu na to czy posiadają nadal ten status:

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 7 z 17

- z mocy prawa lub nadany przez właściwy organ do celów ochrony przyrody
- dla ochrony rzadkich lub zagrożonych ekosystemów lub gatunków uznanych na mocy umów międzynarodowych lub zawartych w wykazach sporządzanych przez organizacje międzyrządowe lub Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody, z zastrzeżeniem uznania ich zgodnie z drugim akapitem artykułu 18 ust. 4 dyrektywy RED.

Chyba, że przedstawiono dowody na to, że produkcja tych surowców nie narusza postawionych celów ochrony przyrody.

Na terenie Polski wszystkie obszary wyznaczone do celów ochrony przyrody są chronione w oparciu o akty prawne stanowiące implementację przepisów UE dotyczących ochrony przyrody i środowiska naturalnego (zobacz *System KZR INiG-PIB /3/ Powiązanie z ustawodawstwem krajowym oraz System KZR INiG-PIB /6/ Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – wymogi i normy w dziedzinie rolnictwa i ochrony środowiska*)
Zgodnie z ustawodawstwem krajowym lista obszarów chronionych obejmuje:

- Parki narodowe,
- Rezerваты przyrody,
- Parki krajobrazowe, a także obszary chronionego krajobrazu,
- Obszary Natura 2000,
- Pomniki przyrody,
- Użytki ekologiczne,
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz. U. 2004, nr 92, poz. 880 ze zm.)

Dopuszcza się uprawę surowców na terenach, które są przeznaczone do ochrony przyrody, o ile przedstawiono dowody, że produkcja surowców nie narusza celów ochrony przyrody, o których mowa. Przykład dopuszczalnego dowodu został przedstawiony w punkcie 6.1.2.

Obszary ochrony rzadkich lub zagrożonych ekosystemów lub gatunków uznanych na mocy umów międzynarodowych lub zawartych w wykazach sporządzanych przez organizacje międzyrządowe lub Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody, z zastrzeżeniem uznania ich zgodnie z drugim akapitem art 18 ust 4 dyrektywy RED.

Dopuszcza się uprawianie surowców na tych ziemiach, jeżeli przedstawiono dowody, że ich produkcja nie narusza celów ochrony przyrody.

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 8 z 17

System KZR INiG-PIB poinformuje wykonawców w sprawie wszystkich szczegółów na temat obszarów chronionych natychmiast po tym jak przedstawi je Komisja Europejska. Dokumenty systemowe zostaną w tym celu odpowiednio zaktualizowane. Na przykład jest to istotne w przypadku obszarów chronionych zaliczanych do kategorii V-VI (tab. 1) wg Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody, gdzie zarządzanie zasobami naturalnymi jest zgodne z kryteriami zrównoważonego rozwoju.

Tabela 1 - Wykaz obszarów chronionych według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody

Kategoria	Forma ochrony
Ia	Ścisły rezerwat przyrody; głównie do celów naukowych
Ib	Obszar naturalny
II	Park narodowy; głównie do celów ochrony przyrody ożywionej oraz rekreacyjnych
III	Pomnik Przyrody; do celów ochrony indywidualnych cech przyrody
IV	Obszar ochrony siedliskowej/gatunkowej
V	Obszar chronionego krajobrazu/morza
VI	Obszar chroniony o użytkowych zasobach; do celów zrównoważonego wykorzystywania naturalnych ekosystemów

4.3. Obszary trawiaste o wysokiej bioróżnorodności

Biopaliwa i biopłyny, nie mogą pochodzić z surowców uzyskanych z terenów, które były obszarami trawiastymi o wysokiej bioróżnorodności w dniu 1 stycznia 2008 r. lub po tej dacie, bez względu na to czy posiadają nadal ten status opisany w dokumencie System KZR_INiG-PIB/2/Definicje.

Naturalne obszary trawiaste o wysokiej bioróżnorodności charakteryzują się brakiem ingerencji człowieka oraz zachowują one naturalny skład gatunkowy oraz cechy ekologiczne, jak i procesy. Surowce nie mogą być zbierane z obszarów zadeklarowanych jako naturalne obszary trawiaste o wysokiej bioróżnorodności, które w dniu 1 stycznia 2008 roku lub po tej dacie posiadały taki status.

Nienaturalne użytki zielone charakteryzują się brakiem ingerencji człowieka i są bogate gatunkowo i nie są zdegradowane. Konwersja obszarów zadeklarowanych jako nienaturalne użytki zielone do ziem uprawnych jest zabronione, jeżeli okres braku aktywności człowieka jest dłuższy niż 5 lat.

Dopóki definicje, kryteria i obszary geograficzne, obejmujące obszary trawiaste o wysokiej bioróżnorodności nie są określone przez Komisję Europejską, każde

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 9 z 17

przekształcenie terenów które w dniu 1 stycznia 2008 r. lub po tej dacie były użytkami zielonymi jest przez System KZR INiG-PIB zabronione.

5. Sposób obliczenia

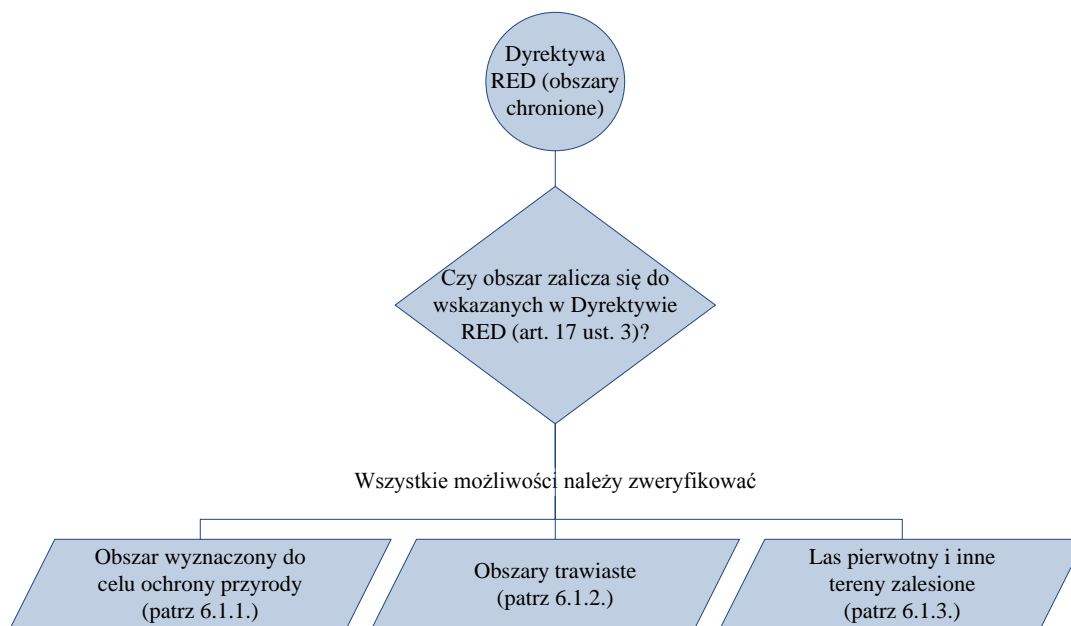
Nie dotyczy

6. Weryfikacja zgodności

W celu wykazania zgodności z wymaganiami art. 17 ust. 3, należy postępować zgodnie z poniższym schematem (rysunek 1).

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 10 z 17

Rysunek 1 – Przykładowy schemat postępowania w zakresie oceny wymagań art. 17 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE

6.1. Kryteria

6.1.1 Obszary wyznaczone do celów ochrony przyrody

według wstępnej analizy spełnienia kryteriów zrównoważonego rozwoju dla lasów pierwotnych i innych pierwotnych terenów zalesionych, przewiduje się że przeważą trzy scenariusze:

Scenariusz 1 - gospodarstwo zostało utworzone na obszarze obecnego stanu zasiewów, ale w dniu 1 stycznia 2008 roku zostało przekształcone z gruntu innego stanu;

W tym przypadku, uczestnik musi wykazać, że w dniu / po 1 stycznia 2008 r., teren nie posiadał statusu lasu pierwotnego.

Scenariusz 2 - gospodarstwo powstało przed dniem 1 stycznia 2008 r.;

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014
		Strona 11 z 17

Jest udowodnione w sposób wiarygodny, że 1 stycznia 2008 roku teren posiadał status gruntów ornycych, zatem wymogi dotyczące lasów pierwotnych zostaną spełnione.

Scenariusz 3 - nowe gospodarstwo utworzone na obszarze nie posiadającym obecnie statusu gruntów ornycych.

W takim przypadku uczestnik może żądać informacji o obszarze geograficznym na którym znajduje się gospodarstwo, w celu sprawdzenia czy teren był lasem pierwotnym w dnia 1 stycznia 2008 r. lub po tej dacie.

Ponieważ dyrektywa RED nie przewiduje wyjątku dla tych obszarów, uczestnicy muszą wykazać, że obszar ten nie posiadał ani obecnie nie posiada statusu lasów pierwotnych lub innych pierwotnych terenów zalesionych.

Na przykład, zgodność z kryterium "lasów pierwotnych" może być udokumentowana przez:

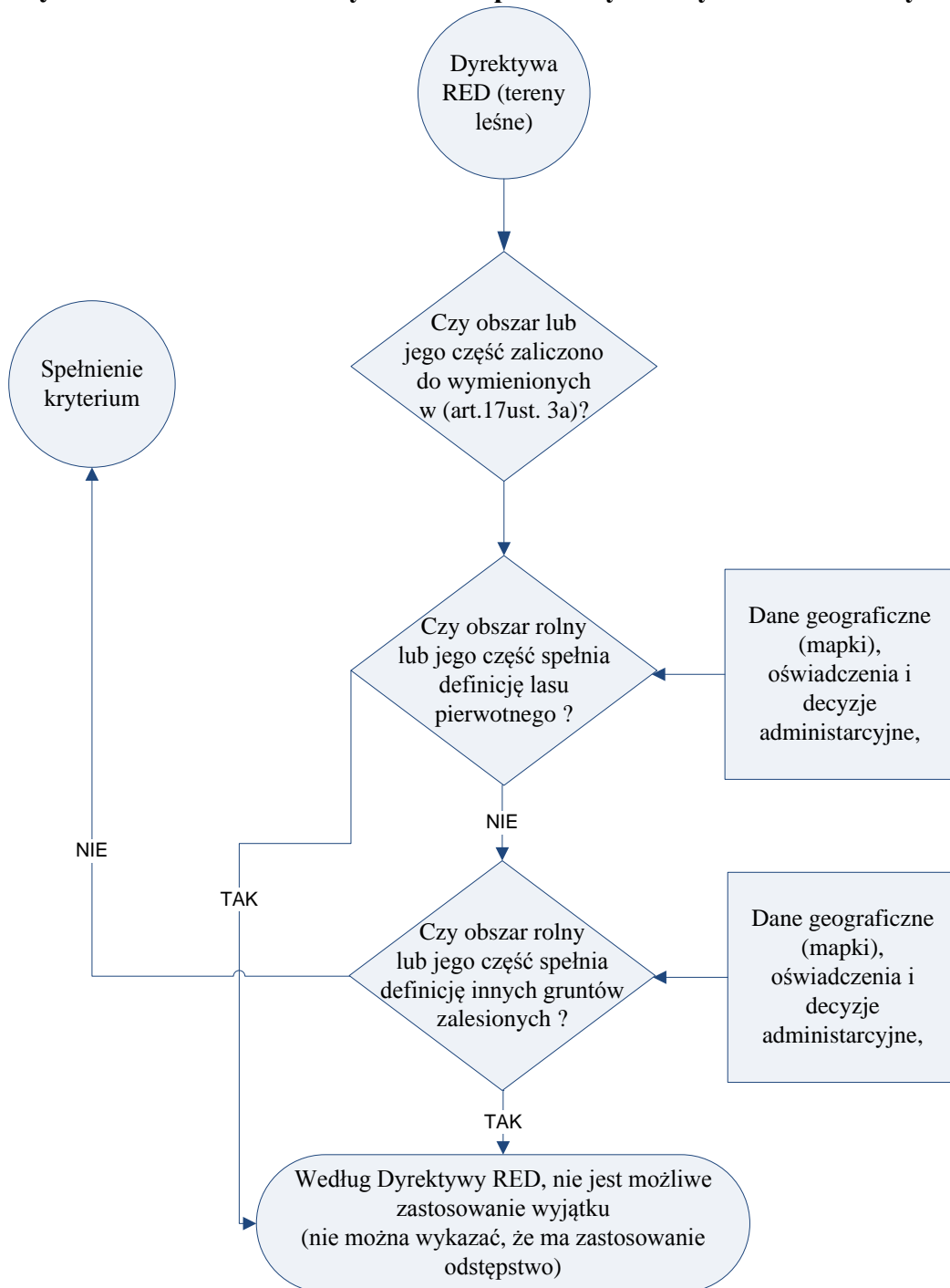
- zdjęcie lotnicze terenu, pokazujące uprawiane na tym terenie surowce (potwierdzające), lub
- mapę wszystkich lasów pierwotnych w regionie, pokazująca ziemię leżącą poza nimi (wykluczające).

Kryteria odnoszą się do statusu gruntów w dniu 1 stycznia 2008 roku. Nie jest wykluczone korzystanie z wcześniejszych dowodów. Na przykład, jeśli zostanie wykazane, że teren został przekształcony na pole uprawne wcześniej niż w 2008 r., np. w 2005 r., jest to wystarczające do wykazania zgodności z niektórymi lub wszystkimi kryteriami dotyczącymi gruntów.

Na rysunku 2 przedstawiono schemat oceny dla lasów pierwotnych i innych terenów leśnych

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 12 z 17

Rysunek 2 – Schemat oceny dla lasów pierwotnych innych terenów leśnych

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 13 z 17

6.1.2 Obszary wyznaczone do celów ochrony przyrody

Proces ustalenia rodzaju oddziaływania zaczyna się od określenia celu (celów) ochrony przyrody, wraz z kryteriami i wskaźnikami właściwymi dla danego (danych) celu (celów).

Kryteria bioróżnorodności

W przypadku, gdy celem ochrony przyrody jest ekosystem, wraz z występującymi gatunkami, przy ocenie należy uwzględnić kryteria i wskaźniki, stosowane dla różnorodności biologicznej.

Jednym z kryteriów, jakie należy przeanalizować jest sprawdzenie czy na danym terenie zachował się cały ekosystem oraz siedliska rzadkich, zagrożonych i ginących gatunków. Wskaźnikiem może być m.in. brak prowadzonych prac w okresach istotnych dla danego ekosystemu (np. podczas okresu lęgowego); opracowane plany zarządzania dla danego terenu, wskazujące na istnienie np. korytarzy ekologicznych, siedlisk gatunków lub kluczowych elementów dotyczących gatunków charakterystycznych; utrzymana ochrona określonych populacji gatunków. Ponadto dopuszczalny jest zbiór oraz usuwanie gatunków inwazyjnych lub zastosowanie i kontrola organizmów genetycznie modyfikowanych, pod warunkiem, że działania nie naruszają celów ochrony przyrody. Dodatkowo należy ocenić czy zmiana sposobu użytkowania gruntów (np. zalesianie, wylesianie itp.) narusza cele ochrony przyrody.

Kryteria środowiskowe

W przypadku, gdy celem ochrony przyrody jest gleba, wraz ze składnikami odżywczymi, a także woda, przy ocenie należy uwzględnić kryteria i wskaźniki stosowane dla środowiska.

Kryteria środowiskowe, w omawianym zakresie, dotyczą m.in. wykazania, że produkcja surowca na tym terenie nie powoduje zmian w glebie (np. erozja, zmiana struktury gleby lub zmiana gęstości gleby), na terenie objętym ochroną przyrody. Wskaźnikiem dla powyższego kryterium może być plan zarządzania ziemią (glebą) w przypadku np. funkcjonującego transportu terenowego czy stosowanych środków ochrony gleby, przy transporcie terenowym. Kolejnym kryterium środowiskowym, jakie należy rozważyć, jest sprawdzenie czy produkcja biomasy na tym terenie spowoduje zaburzenie bilansu składników odżywczych lub wpłynie na buforowość glebyⁱ. Zmiany w poziomie składników odżywczych gleby (m.in. poprzez zbieranie surowca lub pozostałości, ługowanie) są zrównoważone przez ilość wprowadzonych składników odżywczych (np. warunki atmosferyczne, nawożenie itp.).

Dodatkowo należy ocenić czy produkcja surowca spowoduje pogorszenie jakości wody oraz/lub wystąpią negatywne zmiany w zasobach wodnych. Wskaźnikiem dla powyższego kryterium mogą być istniejące dla danego terenu plany gospodarki wodami, uwzględniające

ⁱ Mała buforowość gleby zwiększa podatność gleby na degradację pod wpływem kwaśnych deszczów lub stosowanych nawozów.

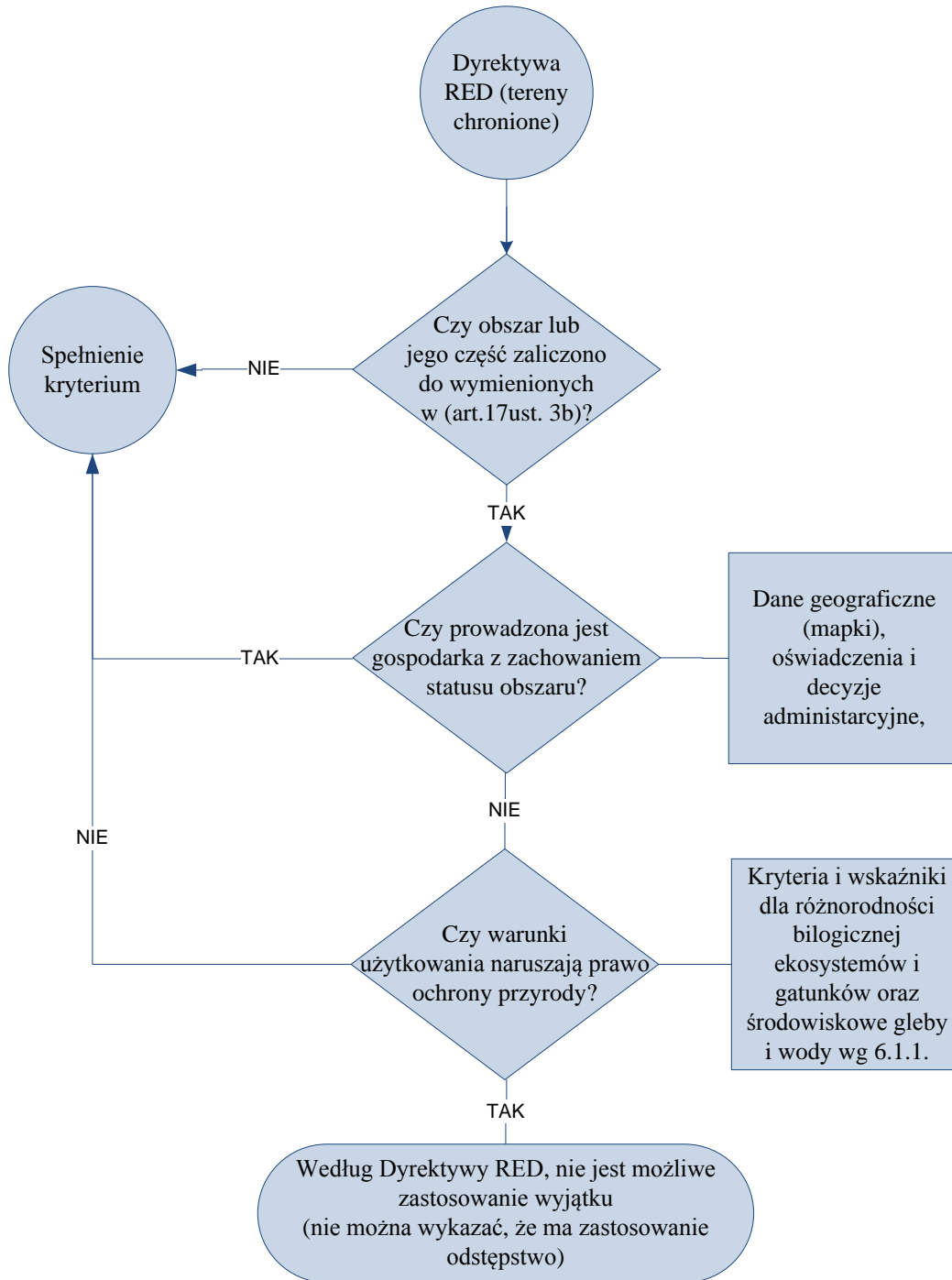
	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 14 z 17

np. ochronę nadbrzeżnych stref buforowych, zapobiegających akumulacji składników odżywczych lub eutrofizacji.

Na rysunku 3 przedstawiono ścieżkę dowodzenia dla obszarów wyznaczonych do celów ochrony przyrody.

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 15 z 17

Rysunek 3 – Ścieżka dowodzenia dla obszarów wyznaczonych do celów ochrony przyrody

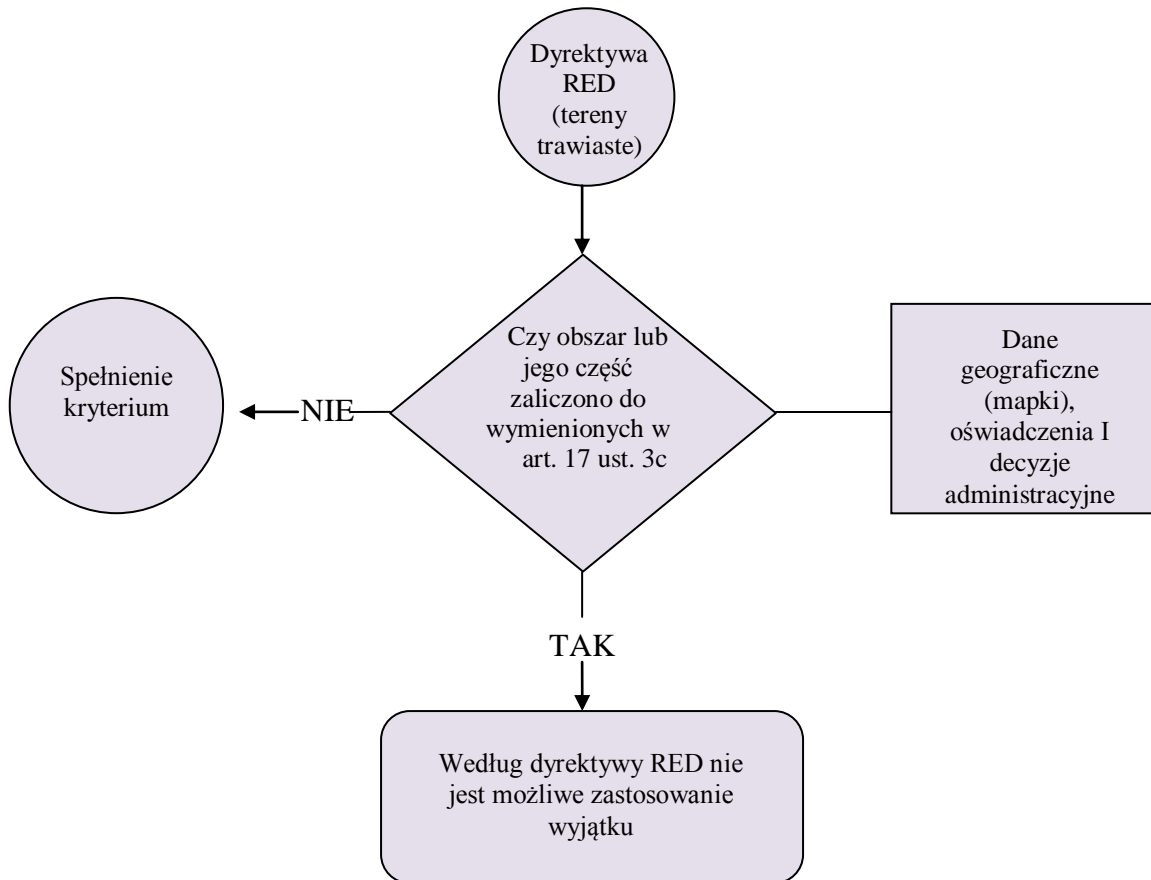

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 16 z 17

6.1.3 Nienaturalne obszary trawiaste o wysokiej bioróżnorodności

Po ustanowieniu kryteriów i zasięgu geograficznego przez Komisję Europejską w celu ustalenia, które użytki zielone zostaną uznane za naturalne lub nienaturalne obszary trawiaste o wysokiej bioróżnorodności, dokumenty systemowe zostaną zaktualizowane i przedstawione Komisji Europejskiej do zatwierdzenia. Do tego czasu, przekształcanie użytków zielonych pozostaje zakazane.

Rysunek 4 – Schemat oceny dla terenów trawiastych

	System certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów	Wydanie: 1 ^{-wsze}
	Wykorzystanie gruntów rolniczych na cele produkcji biomasy – różnorodność biologiczna	Data publikacji: 05.06.2014 Strona 17 z 17

7. Lista kontrolna

System KZR INiG/ 10/ Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu

8. Literatura

- i Maria M. Kenig-Witkowska, *Międzynarodowe prawo środowiska* (International Environmental Law), Wolters Kluwer Polska 2009.
- ii Convention on Biological Diversity, developed in Rio de Janeiro on 05.06.1992, ratified by Poland in 1996 (J. of Laws 2002, No. 184, item 1532)
- iii Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880 z późn zm.)
- iv Ustawa o lasach z dnia 28.09.1991 (Dz.U. 1991 nr 101 poz. 444 z późn. Zm.